

DÂRUSSAÂDE AĞASI BEŞİR AĞA'NIN EYÜP'TEKİ KÜLLİYESİ İÇİN TESİS ETTİĞİ VAKFI

Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜLER

1969 Kütahya-Hisarcık'ta doğdu. 1991 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1999'da XVI-XVII. Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları adlı teziyle Doktor unvanını aldı. 1991-1995 yılları arasında öğretmenlik yaptı. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Halen Osmanlı Vakıf Medeniyeti üzerine çalışmalarını sürdürmektedir. İngilizce ve Arapça bilen Mustafa Güler, evli ve üç çocuk babasıdır.

Vakıf hiç şüphesiz İslam Medeniyetinin en mükemmel ve en muhteşem müesseselerinden biridir. Osmanlı asırlarında varlıkların tamamının ihtiyaç duyduğu her türlü hizmeti ifa ederek zirveye ulaşmış; böylelikle başta ibadet mahalleri olmak üzere, eğitim, sağlık, altyapı, yol hizmetleri ve akla gelen her alanda sayıları onbinleri bulan vakıflar tesis edilmiştir.

Bu gelenek doğrultusunda hareket eden Dârussaâde Ağalarından Hacı Beşir Ağa (v.1746), İstanbul başta olmak üzere Osmanlı mülkünün birçok yerinde muhtelif hayır eserleri tesis etmiştir.¹ Onun İstanbul'da inşa ettirdiği, tamiratını yaptırdığı ya da çeşitli eklemelerde bulunduğu hayratının en dikkate değer olanları Çağaloğlu ve Eyüp Külliyesidir. İçinde çeşitli yapı guruplarını muhafaza eden bu eserlerden Çağaloğlu Külliyesi müstemilat olarak Eyüp'ten daha zengindir.²

Çalışmamızda vakfiyesini tanıttığımız Eyüp Külliyesi, 1734 tarihinde inşa edilmiş olup; ana bina olarak kütüphane, medrese ve muallimhaneden ibarettir. Medrese'de, hadis tahsil şartı getirildiğinden ve kitâbesinde de Daru'l-Hadis olarak zikredildiğinden daha çok Daru'l-Hadis olarak bilinmektedir.

Vakfiye

Beşir Ağa, külliye inşa ettirdiği müesseselerin işletilmesi, ihtiyaçlarının karşılanması, eğitim veren ve alanların rahat ve huzurlu bir faaliyet yapabilmeleri amacıyla¹ Rebiulahir 1148/21 Ağustos 1735 tarihinde bir vakfiye tanzim etmiştir.³ Akabinde, Gurre-i Şa-

Orijinal Vakfiyenin ilk Sahifesi Hacı Beşir Ağa, 682

ban 1151/Kasım 1738 tarihinde içinde Eyüp Külliyesi de dâhil olmak üzere daha evvel parça parça tesis ettirdiği hayratının vakıflarını birleştirmiştir. Vakfiye, halen Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Beşir Ağa bölümü 682 numaralı kaydın birinci sırasında muhafaza edilmekte olup, 51 varaktır. Devamında ise, Ağa'nın Çağaloğlu külliyesinin de içinde olduğu diğer vakfiyeleri mevcuttur.⁴ Vakıflar Genel Müdürlüğündeki vakfiye ise suret olup 18 sayfadır. Her iki belgede sülüs hattı ile Türkçe kaleme alınmıştır.

Mezkur birinci vakfiyede Eyüp külliyesinin şartları yanında Medine-i Münevvere Külliyesi ile İstanbul ve muhtelif yerlerde Ağa'nın yaptığı birçok hayratın şartları yer almıştır.

Rumeli Kadıaskeri es-seyyid Mehmed Zeynelabidin tarafından kaleme alınan vakfiye, klasik yazım usulüne uygun olarak besmele, hamdele ve salvele cümleleri ile başlamış; devamında devrin sultanına dua cümleleri yer almıştır. Vakfın kurucusu el-Hac Beşir Ağa ibni Abdulgani Hazretleri şeklinde kaydedilmiştir.⁵

Akarları

Vakıf tarafından muhtelif yerlerde

¹Hacı Beşir Ağa'nın hayatı ve hayratı için bkz: Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî Yâhûd Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniyye*, Cilt III, (Yay. Haz. Ali Aktan vd.), İstanbul 1996, s. 613; Ahmed Resmi Efendi, *Hâmiletü'l-Kübera* s.63; Abdülkâdir Özcan, "Beşir Ağa" *DİA*, V, İstanbul 1992, s. 555; İbrahim Hilmi Tanışık, *İstanbul Çesmeleri*, İstanbul Ciheti, Cilt 1, İstanbul 1943, s.132, 156, 158,160; İzzet Kumbaracılar, *İstanbul Sebilleri*, İstanbul 1938 s.39; İsmail E.Erünsal, "Beşir Ağa Kütüphanesi", *DİA*, cilt VI, İstanbul 1992. s.4; Doris Behrens Abouseif, "Beşir Ağa Sebil-küttabi", *DİA*, cilt VI, İstanbul 1992. s.2; Semavi Eyice, "Beşir Ağa Camii", *DİA*, cilt VI, İstanbul 1992. s.1; H.Örcün Barışta "Hacı Beşir ağa Çeşmesi" *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt. III, İstanbul, 1994, s.468; Mustafa Güler, "Eyüp Takkeci Cafer Çelebi Camii Vakıfları". *Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla IX. Eyüpsultan Sempozyumu*, İstanbul 2005, s. 101-103.

²Külliye ile ilgili geniş bilgi için bkz: Munise Günel, *İstanbul'da Bir XVIII. Yüzyıl Osmanlı Mimari Eseri: Beşir Ağa Külliyesi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2003.

³VGMA, 736. s.12 vd.

⁴Defter toplam 123 varak olup 1-51 arası eyüp külliyesi, 52-85 arası Şam'daki hayrat için, 86-118 arası Çağaloğlu külliyesi, son kısmı ise kitap vakfı ile ilgilidir.

⁵Beşir Ağa'nın baba adı Cafer Çelebi Mescidi için tesis ettiği vakfiyede Abdurrahman olarak zikredilmiş, burada ise Abdülgafur olarak kaydedilmiştir. Krş: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Vakfiyeler Katalogu numara 23/15, Süleymaniye Beşir Ağa, 682/1; Bu faklı yazımlar köle kökenli şahısların baba adlarının kaydında bir birliklik olmadığını ve genelde Allah'ın kulu anlamını taşıyacak bir baba ismini zikredildiğini söyleyebiliriz.

⁶Vakfiyede gelirler zikredilmemesine rağmen aynı yıl tutulan bir muhasebe defteri Ağanın vakfettiği arazilerin yıllık gelirlerini kaydetmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliyeden Müdever Defterler Katoloğu(BOA MAD), 19344.

⁷Vâkıfın buraya kadar zikrettiği akarlar için bkz: Mustafa Güler, "Eyüp Takkeci Cafer Çelebi..." s.101-103.

⁸Vakfiye, Vr. 29b; Medrese günümüzdeki idari taksimata göre Nişanca Mahallesi Baba Haydar mektebi sokağı ile Balcı sokağının keşiştiği noktadadır. Halen Medresenin güneyinde Baba Haydar Mescidi ve Tekkesi ile Kuzeyinde Şeyhü'l-İslâm Tekkesi bulunmaktadır. Giriş kapısının solunda da gecekondular yer almaktadır.

⁹Vakfiyenin bu kısmında medresede bulunan zaruri ihtiyaç kısımları ile çeşmeden bahsedilmemektedir. Ancak aşağıda görevliler zikredilirken Hafız-i tas ve çeşme ve musluk görevlisi ile ilgili kayıt inşa döneminde bir çeşmenin de eklendiğini ifadesidir. Aynı şekilde tuvalet temizleyicisi olarak bir talebenin vazifelendirilmesinden ve medresenin çevresinde talebe ve hocaların zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak başka mekânlar olmasından hareketle yukarıda saydıklarımıza ek olarak abdesthane gusulhane ve çamaşırhanenin de olduğunu söyleyebiliriz. Zaten bu durumda medresenin daha sonraki muhasebelerinde görülmektedir.

inşa edilen hayır ve imar eserlerinin işletilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla İstanbul, Sakız Adası, Girit, Saruhan, Rumeli, Halep, Şam ve İzmir'de çok sayıda akar tahsis edilmiştir. Ancak mezkûr akarların hangilerinin Eyüp Külliyesinin de içinde olduğu İstanbul'daki hayrata ait olduğu ayrı ayrı belirtilmemiştir. Bizim tahminimize göre Halep ve Şam'da ki akarlar Medine-i Münevvere'deki külliye; diğerleri ise İstanbul'dakiler için tahsis edilmiş olmalıdır. Bu durumda, Vakfiye'ye göre İstanbul'daki eserler için şart edilen akarlar ve bunların 1148/1735 senesindeki gelirleri⁶ şöyledir:

Şehir	Mahal	Akarın Cinsi	Yıllık Gelir(akçe)
İstanbul	Yenikapı Kâtip Kasım Mahallesi	Hamam	12000 akçe
"	Koca Mustafa Paşa Hâce Hatun Mahallesi	Ev	990
"	Kapalı Çarşı Mercan Camii Yakınları	Han ve çeşme	8400
"	Kapalı Çarşı Mercan Camii Yakınları	Tâcir dükkânı ⁷	68
"	Topkapı Dışında İlyaszâde Mahallesi	Ev ve bahçe	10000
"	Yedikule Kapısı Dışı	Bahçe	12000
"	Ohri Mahallesi	Ev	180
"	Tophane Hüseyin Ağa Mahallesi	Ev ve bahçe	60
"	Fındıklı Yahya Çelebi Mahallesi	Üç ev	90
"	Fındıklı Selime Hatun Mahallesi	Üç katlı bir ev	60
"	Beşiktaş Sinan Paşa Mahallesi	Onüç odalı ev	390
"	Davud Paşa İskelesi	İki dükkân, bir oda ve bir saman anbarı	60
"	Hoca Paşa Mahallesi	Ev	90
"	Fatih Tahta Minare Mahallesi	Ev	120
"	Silivri Kapısı İbrahim Paşa Mahallesi	Ev ve bahçe	500
"	Davud Paşa Mahallesi	Fınn ve on dükkân ve bahçe	180
"	Topkapı Mustafa Çavuş Mahallesi	Ev, bahçe, bakkaî dükkânı, iki attar dükkânı ve bir eskici dükkânı	60
Sakız Adası	İskele Yakınları	Yirmi iki dükkân, yirmialtı mahzen, dokuz dolap	3600
"	Valide Sultan Mahallesi	Üç katlı evi ve nareciye bahçesi	48000
Rumeli	Karlı İli Sancağında Kalınoba Çiftliği	Çiftlik	36000
İzmir	İzmir iskelesi	Mahzenler ve dükkânlar	90
Girit	Hanya Kalesi dışı	Bahçe	500
"	Maanüddiyye ve Derize köyleri	Tarla, bahçe ve odalar	
Saruhan	Mande Huriye Çiftliği	Sabunhane ve iki bin kuruş	1500

Tesisler

Külliye inşa edildiği dönemde Eyüp Sultan, Baba Haydar Nakşibendî Mahallesi'nde bir tarafı Mısır Kadılarından Hasan Efendi'nin eşi, diğer tarafı Ça-

kırcıbaşı İvaz Ağa, bir diğer tarafı el-Hac Ali meşrutası olan ev ve Mahmud Efendi mülkü ve yol ile çevrili, içinde lezzetli bir su akan arsadadır.⁸

Tesis, Medrese dışında; bir kütüphane, bir muallimhane, sekiz talebe odası ve bir çeşmeden oluşmaktadır.⁹ Tesis-te bulunan kurumlarla, görev yapacaklara dair şartlar ve sayıları şöyledir:

a-Medrese

Görevli	İşi ve Özelliği	Maaşı	Adet
Müderris	Ulûm-ı nâfia-i şer'iyye ve fûn-ı mütedâvile-i mer'iyyeyi tedris ve ta'limine kudret-i kâmile ve ihata-i şâmilisi olan âlim ve fâzil	25	1
Muhaddis	Ulûm-ı nâfia-i şer'iyye ve fûn-ı mütedâvile-i mer'iyye tedris ve ta'limine kudret-i kâmile ve ihata-i şâmilisi olan âlim ve fâzil	20	1
Danışmend	Hücrât-i mezkûrede kütüb-i mütedâvile kıraatına saî ve mucidd ve fûn-ı müteârif mebahisini fehm ve teallüme müsta'id	5-5	2
Talebeler		8	

b-Küphanne

Hafız-i Kütüp	Âlim ve fâzil ve mütedeyyin ve sadakat ve istikamette ma'ruf	15	1
Hafız-i Kütüp	Medrese-i mezburde hücrâtında sakin talebeden	6-6	2
İmam	Talebe-i merkûmeden istidadi zâhir talebe	6	1
Kitap Katibi	Kütüb-i mevkûfe-i mevsûfeyi esâmî ve evsafıyla defter edecek	5	1

Beşir Ağa gerek Medine-i Münevvere'deki Daru'l-hadisi gerekse konumuz olan Eyüp Medresesi için yardımcı vazifelerin ifasını talebelere şart etmiştir. Kütüphanede görev yapacak ikinci ve üçüncü görevlilerin liyakat sahibi medrese talebeleri arasından seçilmesini ve günlük altışar akçe almalarını istemiştir. Aynı şekilde medrese talebelerinden biri her yıl kütüphanedeki kitapları kaydetmek ve dökümanlarını yapmak üzere vazifelendirilmiş, bu hizmetine mukabil yevmî beş akçe tahsis edilmiştir. Ayrıca Hâfız-i Kütüp olanlardan birinin sırayla mutlaka her gün nöbette bulunup medrese talebelerinin kitap ihtiyaçlarını temin etmeleri ve kitapları asla dışarıya medrese de dâhil çıkarmamaları, eğer çıkarırlarsa vazif-

felerine son verilmesi şart edilmiştir.¹⁰

Beşir Ağa vakfiyesinin sonunda yer alan kitapların sayıları ve bilim dalları şöyledir:¹¹

Bilim Adı	Adet
Tefsir	12
Hadis	10
Fıkıh	20
Mersiye-i Nebeviyye ve Mevâiz	10
Nahiv	13
Lugat	9
Manzum Divanlar	16
Edebiyat	41
Tarih	9
Tıp, Hikmet, Hendese, İlahiyat	13
Toplam	153

Halen Süleymaniye kütüphanesinde mevcut olan Hacı Beşir Ağa Kütüphanesinde Eyüp adına kayıtlı 139 yazma, 60 matbu olmak üzere toplam 199 adet kitap bulunmaktadır.¹²

c- Sıbyan Mektebi¹³

Sıbyan Mektebi	Sulehâdan Kur'ân-ı Azîmü's-şân'ı kavâid-i ilm-i	10	1
Hocast	tecvid ile ta'lîme sa'î ve terbiye-i sıbyanı murâf müte'deyyin		
Hoca Halifesi	Ta'lim-i etfal ve tilmizde faikü'l-akran	5	1

Vakıf muallimhanenin aynı zamanda küçük çocuklara Kuran öğretilmesi maksadıyla da kullanılmasını istemiştir. Buna göre burada görev yapacak muallim, Kur'an-ı Azîmü's-şân'ı tecvidi ile bilen sıbyan eğitiminde başarılı salih biri olup yevmi on akçe alacak, yine küçük çocuk eğitiminde yetkili biri de mektebin halifesi olup yevmi beş akçe alacaktır.

Ayrıca muallimhned Kuran eğitimi gören talebelere her yıl elli kuruş tahsis edilerek her birine kapama¹⁴ ve mest ve pabuç ve kuşak alınacak ve Ramazan-ı Şerîf'in onbeşinde verile-

Vakfiyenin Eyüple ilgili şartların yer aldığı sahife Hacı Beşir Ağa 682, vr 36 cektir. Eğer sıbyan sayısı fazla olursa kuşak verilmeyecektir.

Mektebin kış aylarında ısıtılmasında kullanılacak kömürün alınması maksadıyla yıllık 600 akçe ayrılmıştır. Bahar aylarında Kuran eğitimi alan ve Kur'ânı ilk defa hatm eden talebenin münasip yerlere geziler yapması için 1000 akçe tahsis edilmiştir.¹⁵

d-Mescid

Medresenin derslane kısmının aynı zamanda mescid olarak kullanılması şart edilmiş ve burada talebelere vazifeyi yapabilecek günlük altı akçe tayin edilmiştir.

e-Kolaylık Tesisleri ve Çeşme

Beşir Ağa tesisin kolaylık tesisleri ile çeşmesinin vazifelerini de talebelere şart etmiş olup detayı şöyledir:

Hizmetin adı	Yevmi	Adet
Ferraş-ı meydan ve hâfız-ı tas ve çeşme ve musluk	5 akçe	1
Müezzin ve kayyım	5 akçe	1
Bewvab	5 akçe	1
Ferraş-ı kenif	5 akçe	1
Toplam	20	4

¹⁰Vakfiye vr.31b.

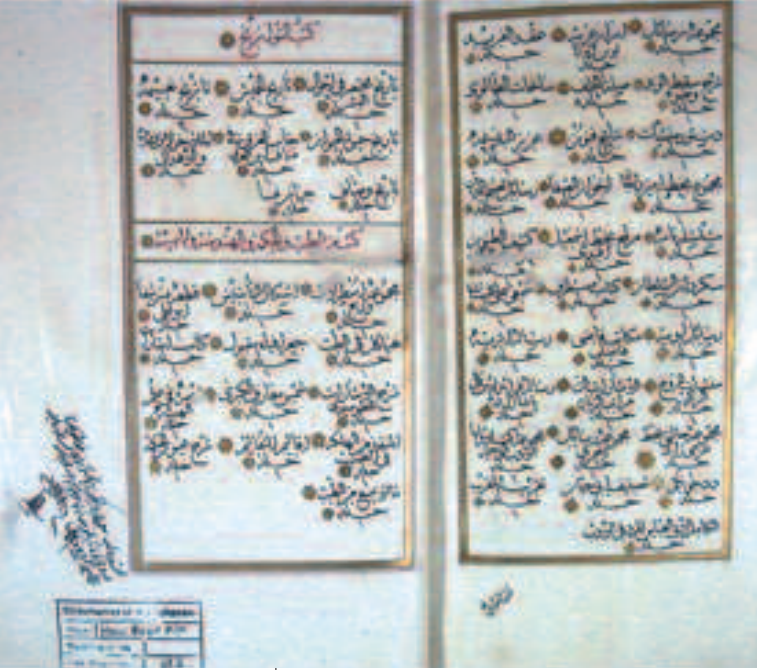
¹¹Vakfiye, 136b-140a (Vakfiyenin önceki bölümü 118a varağında bitmekte iken kitaplarla ilgili bölüm 136 dan başlamaktadır.)

¹²<http://www.suleymaniye.gov.tr/index1.html>

¹³Vakfiyyede muallim hane olarak zikredilen kısım günümüzde sıbyan mektebi olarak bilinmektedir.

¹⁴Takım elbise

¹⁵Vakfiye vr 33b.

Kitaplarla İlgili
Kaydın Yer Aldığı
Sahifeler Hacı Beşir
Ağa 682 vr.122

Dershanenin aydınlatılması amacıyla senede beş vakiyye, iki büyük mum ve avlusunun gerekli yerlerine ikişer adet kandil yakılması maksadıyla üçer vakiyye rugan-i zeyt¹⁶ alınması görevi mütevelliliye bırakılmıştır.

Ruha Kur'an Okunması

Osmanlı hayrat vakıflarının vazgeçilmez şartlarından birisi, mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerimin ibadethanelerde okunup başta Rasülullah Efendimiz'in, daha sonra da vâkıfın ve yakınlarının ruhlarına hediye edilmesi geleceğidir. Beşir Ağa tüm hayratında olduğu gibi Eyüp Daru'l-Hadisinde sekiz talebenin yevmi üçer akçe karşılığı sabah namazının ardından birer cüz okumalarını ve hatm-i şerif tamamlandığında sevabını vâkıfın ruhuna hediye etmelerini istemiştir. Ayrıca herhalükârda vazifenin başka birine verilmesini istemiştir.¹⁷

Vakfın İdaresi

Vakfın idaresi tüm üst düzey devlet erkânının vakıfları gibi Darussaade

ağalarına havale olunmuştur. Bunun yanında özel olarak tayin edilen genel görevliler ve tahsisleri şöyledir:

Görevli	Yevmi	Adet
Mütevelli	15 akçe	1
Katip	10	1
Cabi	3	1
Cabi han	5	1
Cabi-i Sakız	3	1
Toplam	36	5

Mütevelli ve nâzır vakfın muhasebesini yaptıktan sonra umumi masraflarda arta kalan miktar olursa bu meblağ Haremeyn Hazinesine teslim olup orada tutulacak, gerektiğinde vakıf hizmetlerine kullanılacaktır. Vakıf hizmetlerinde herhangi bir boşalma ve benzeri durum olursa artacak miktar fukaraya tahsis edilecektir.

Vakfın Muhasebesi

Gider kalemleri	Günlük Toplam	Yıllık Toplam
Eğitim Hizmetleri 11 kişi	118 Akçe	43070
Yardımcı hizmetler 4 kişi	20 Akçe	700
İdari hizmetler 5 kişi	36 Akçe	13140
Ruha Kuran (8 talebe)	24 Akçe	8760
Talebenin Yıllık Giyim Masrafları		50 Kuruş (6000 akçe ¹⁸)
Isınma		600 Akçe
Sıbyanın gezi ücreti		1000 Akçe
Mum		5 Vakıyye
Zeytin Yağı		6 Vakıyye
Toplam		73270 akçe ve mum zeytin yağı

Vakfın tanzim edildiği sene yapılan maddi tahsislere göre bir yıllık muhasebe şöyle tahakkuk etmiştir:

Tesisin Tarihi Seyri

Beşir Ağa Medresesi faaliyetini Osmanlının son dönemine kadar sürdürmüştür. Zaman zaman denetimden geçirilmiş, gerekli tamiratı yapılmıştır. Meselâ 25 Safer 1206/24 Ekim 1791 tarihinde yapılan sayımda Beşir Ağa

¹⁶Zeytin Yağı

¹⁷Vakfiye, vr. 32b.

¹⁸1730 yıllarda bir

kuruş 120 akçeye tekabül ediyordu. (Mustafa Öztürk, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi," Türkler, cilt. X, Ankara 2002, s.810.

Darulhadis'in Giriş Kapısı ve Kitabesi

medresesinde vakıf şartlarından farklı olarak bir müderris ve sekiz talebe kalmakta olup, bunların isimleri şöyledir:

Müderris: Gedusi Esseyid Feyzullah Efendi

Talebeler: Sahibu'l-Hucre Sofi Ve Hafız-i Kütüp Essesyyid Ali Efendi

Sofi Hafız-i Kütüp Esseyid Feyzullah Efendi

Ermenekli Esseyid Süleyman Efendi

Gerzeli Hafız-i Kütüp Mustafa Efendi

Ermenekli Ferraş Esseyid Osman Efendi

Yerköylü Kayyim Ahmed Efendi

Ermenekli Bevvab Abdullah Efendi

Bosnalı Hüseyin Efendi¹⁹

Beşir Ağa külliyesi XIX asrın ikinci yarısında harab vaziyete düştüğünden tamiri gerekmiş; bu maksatla girişilen faaliyet sonunda 3 Ramazan 1286/ 7 Aralık 1869 tarihinde Hacı Arif Efendi tarafından 4900 kuruş harcanarak tamiri yapılmıştır.²⁰ 13 Safer 1291/1 Nisan 1874' te ise medresenin sadece bir odası Fenerli Nikola Kalfa tarafından tamir edilmiştir.²¹

1914'te medrese tamamen harap hale gelmiş, teftişe gelen heyet tarafından kapsamlı bir rapor hazırlanarak külliyenin yeniden inşa edilmesi planlanmıştır. Ancak I.Dünya savaşının başlaması ile tamirat gerçekleşmemiş ve bu tarihten sonra âtil kalmıştır. Sa-

Kitabenin Yakından Görünüşü

vaşın kaybedilmesi ile göçmen akınına uğrayan İstanbul'daki sahipsiz ve metruk birçok bina gibi Beşir Ağa Külliyesi de muhacirler tarafından zabt edilerek mesken haline dönüştürülmüştür.²² Halen bu talanın izlerinin görülebileceği tesis neredeyse tamamen harap haldedir. Yapının orijinal halde kalan tek ünitesi Aşçıbaşı-zade Mehmed Münib Efendi tarafından yazılan kapı kitabesidir. Kitabenin günümüz alfabesi ile okunuşu şöyledir:

1-Hazret-i Hâlid-i nişân Ebî Eyyub Kim Şeref nâmi ile buldu ebed izzu alâ
O şehinşah-i kerâmet o veliyi mutlak
Maliki'l-mülk-i ğaza server-i cünd-i şühedâ

2-Oldu her vechile Memduh-i Rasul-i Ekrem

N'ola eylerse şefa'at o saâdet-i pirâ
Mahzullah anı iclâle bina yaptı
Mekteb-i pâkile bir medrese-i müstesnâ

3-Mefhar-i Darussaâdet Ağası Hacı Beşir

Ki semahatte odur sahib-i dest-i beyza
Gülşen-i ilm-i bahar-i keremi ibr-i mutır

Ganca-i marifetullaha verir neşv-i nü-mâ

4- Cism-i pâkin kılıp iksir-i lutfundan tahmir

Tabını lübb-i inayet yaratmış Mevlâ
Gadd-i evsafına götürü anın sevb-i beyân

¹⁹Başbakanlık Osmanlı Arşivi Kamil Kepeci Nüfus Defterleri 6589/1, s.33 bu defter anılan tarihte İstanbul'daki medrese vb hayır eserlerine serseri ve yobaz takımının musallat olması üzerine yapılan sayım maksadıyla oluşturulmuştur.
²⁰Mebahat Kütükoğlu, XX. Asra Erişen İstanbul Medreseleri, Ankara 2000, s.309.

²¹Kütükoğlu aynı yerde.

²²Kütükoğlu aynı yerde.

Muallimhane ve Sibyan
Mektebi

Dershane ve Mescid Olarak Kullanılan
Kısım

Daha Sonraları Tamir Edilerek Günümüze
Ulaşan Çeşme

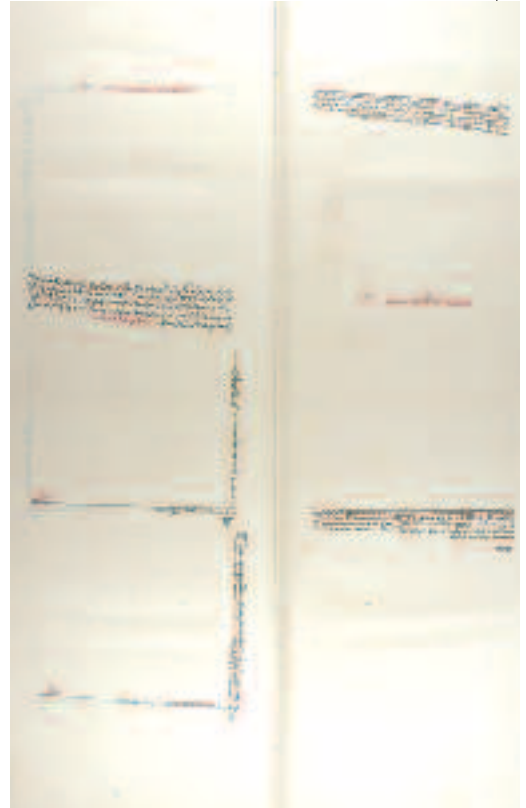
*Lane-i tek hüma mehdine her ma'nâ
5-Yane lâzım kalem-i âcize vasfın tahrir
Hasb-i hâlin eser-i hayri kılar rükn-i ima
Ders-i medhin mekârim-i şimin ey hâce
Sebk-i amnur nazm kılmağa hacetine ru
6-Edelim hayır duayı bize vâcib oldur
Kılalım dırki mevlâya senayesin inhâ
Izzu rif'at ile zîşan-ola rabb-i hemin
Tusen-i barh muradınca ola pa-bercâ
7-Oldu bu mısra-i pakize Münibâ târih
Camii- ilm ve amel Daru hadis-i zibâ
1147²³*

Osmanlı ricalinin en hayırsever şahsiyetlerinden biri olan Beşir Ağa küliyesinin onarılması için ilk teşebbüs geçtiğimiz yıllarda Eyüp Belediyesi tarafından yapılmış bu doğrultuda Hale Tokay ve Nesrin Mumcu tarafından hazırlanan Restitusyon ve Restorasyon önerisi, geçtiğimiz yıl yapılan IX: Sempozyumda sunulurken müshahaslaştı-

Medrese Hücrelerin Halihazırdaki
Görünümü

rılmıştır. Yapı, önümüzdeki yıllarda Eyüp Belediyesi tarafından yeniden canlandırılacak ve aynen diğer güzel örnekler gibi hizmetine devam edecektir. Burada bizim temenimiz bu eserlerin asıl sahibi olan vakıflar idaresinin onarılan ve eski yapısına kavuşan tarihi yapılarımıza yukarıdaki şartnamede belirtilen tahsisleri bağlamasıdır.

1148/1735 tarihinde vakıf gelirlerini gösteren defterin ilk sahife BOA MAD 13344, s.1

²³Kitabeyi daha önce Mehmet Nermi Haksan okumuş olup çalışmamız sırasında tekrar gözden geçirilmiştir. Bkz: Eyüp Tarihi, Cilt I, İstanbul 1993, 37-38.